

PREEKREDE BIJ EXODUS 33:7-23 en Mattheus 18:15-20

7 september 2014

Jos vanOord

In de laatste zomergasten zat David Van Reybrouck, een Belgische cultureel antropoloog. Bekend van CONGO. In zijn laatste tv Fragment koos hij voor een wolkenpartij. 3/4 minuten lang.

In stilte zat hij met Wilfrid de Jong er naar te kijken. We konden die fascinerende wolken ook de afgelopen maand buiten zien.

Die ontzettend grote witte wolken. Torenhoog. Scherp afgetekend is hun veelvormige omvang. We kijken vol verwondering naar de grootsheid ervan.

Verwonderd over hoe zo'n grote hoeveelheid waterdamp zo bij elkaar kan blijven. Verwonderd over die prachtige vorm, die scherpte die in al zijn rondingen tegelijk iets zachts heeft.

Als een beschermende deken lijken de wolken ons te willen omhullen tegen de al te sterke stralen van de zon, de diepte van de hemel, het lijkt wel of ze een soort tussenwereld vormen.

De wolk lijkt aanraakbaar, dichtbij, maar tegelijkertijd anders dan al het andere dat we onder handbereik hebben. De wolk lijkt dichtbij maar is ook zo heel anders.

En als je langer kijkt dan zie je ook dat de wolk steeds veranderd. Of je ziet er een afbeelding in. Maar even later is het weer verwaaid.

Zo is die wolk geheimzinnig, raadselachtig en je kunt je voorstellen dat die wolk raakt aan een andere werkelijkheid.

Alsof in de wolken zich iets aftekent van een 'goddelijke' werkelijkheid.

Zouden de schrijvers van het Eerste/Oude Testament zo ook gedacht, gemijmerd hebben? En daarom de wolk introduceren als God ter sprake komt? Het was wellicht ook praktisch: een wolk als schaduw tegen de hitte. Een lichtkolom in de nacht.

Die wolk biedt als metafoor ook de kans om verder te mijmeren over God. God omgeven door een wolk. Geen hersenschim, maar Een mysterie. Het biedt misschien een nieuwe beleving van het oude geheim.

MOZES

De woestijnreis olv Mozes. De manager namens God.

Er is een pauze. Er wordt een tent, een ontmoetingtent opgezet. Het gaat hier niet om de tabernakel, maar echt een eenvoudige tent voor onderweg. Een tent voor overleg en advies. Een mobiel adviesbureau. Mozes is daar te vinden.

Maar zegt het verhaal de god van dit volk blijft niet ver weg op de berg, maar daalt af in een wolkkolom en zet zich neer in de tent voor een functioneringsgesprek met Mozes. En het volk ziet het aan, leeft mee, staat op en buigt.

Ze zien niets, geen godenbeeld, geen product van eigen diepe religieuze ideeën, alleen dat teken van verhulling, de wolk.

Met dat teken moeten we het doen. Tja het kan projectie zijn van Mozes, fantasie, verbeelding... zeg het maar hoe u over God denkt... maar Mozes heeft duidelijk die ervaring... hij bevindt zich in een heilige ruimte. Is in gesprek met zijn God.

God spreekt met Abraham, onderhandelt met Mozes, van aangezicht tot aangezicht, maar is gestalteloos, enkel stem uit een wolk.

Wat hebben we in de dogmatiek ons toch laten gaan eigenlijk? Boeken vol over Gods eigenschappen, karakter, activiteiten. We wisten alles van hem. En we leven nu in een tijd dat die woorden niet meer herkend worden. Maar er is wel een blijvend zoeken naar God.

God 3.0

Andre Droogers, een antropoloog, heeft een boek geschreven: 'God3.0'. Klinkt wat oneerbiedig. Maar mag ik het uitleggen?

God 1.0 was de god van de voormoderne tijd. De god die de wereld schiep en sindsdien bestuurde vanuit de hemel. De god met de baard. God 2.0 bestaat uit twee godsbeelden die door de modernisering opkomen: de fundamentalistische versie (als uiting van verzet) en de vrijzinnige versie (een aangepast beeld door wetenschap, bijv. de evolutieleer, we weten nu meer dan vroeger)

God 3.0 is anders.

De kracht van het idee van God 3.0 is dat het recht probeert te doen aan de moderne beleving van geloof en wetenschap.

Dat is ook niet meer de god van een bepaalde religie, maar de God die aanwezig is in de menselijke zoektocht naar zingeving. Ieder mens, atheïst, gelovige en alles daar tussenin zoekt naar zin, schuift met betekenissen, ontkoppelt... de god van het open einde, de waarheid staat niet vast. God 3.0 is niet langer exclusief bezit. Op haar gezag bestrijden godsdiensten elkaar niet langer. Religie wordt een toonbeeld van tolerantie. De schrijver Anton Droogers hoopt dat we daar naar op weg zijn.

Zijn speelse aanpak doet mij denken aan die bijna ludieke beschrijving van de wolk die Mozes over zich heen krijgt als een mantel en waar God met hem spreekt.

Niemand kan die wolk claimen, eigen maken De wolk lijkt aanraakbaar, dichtbij maar tegelijkertijd anders dan al het andere dat we onder handbereik hebben.

God 3.0 is het onbenoemde, het witte onbeschreven vel, de stilte, de leegte, de ruimte, de zoektocht.

De film die je langs ziet komen aan de binnenkant van je oogleden als je je ogen sluit.

Dat gebeurt met Mozes ook.(over gepreikt in de Oudejaarsviering)

Mozes wil God zien. Ik vertaal dat nu met. Hij wil God 1.0.Of God 2.0 zien. Hij wil duidelijkheid.

GOD ALS WERKWOORD

Mijn aangezicht wordt niet gezien, zegt God. Maar God heeft een ander voorstel. Hier is ruimte bij mij. Kom naast mij op de rots. In de spelonk, Ik zal mijn handpalm als een scherm om je heen leggen en

dan ga ik voorbij. Dan trek ik mijn handpalm weg en je kunt mijn achterkant zien. Mijn rug. De uiterste concessie. De enige mogelijke, schijnbaar. En zo geschiedt.En dan in het volgende deel van de tekst horen we over de meest onstuitbare openbaring van zijn naam. Nergens in de Bijbel is het zo verhaald. God zegt zijn eigen

naam. Ongehoord en ongrijpbaar: Het zijn omschrijvingen. Lees Ex.34.6-8 erbij.

De Heer ging aan hem voorbij en riep: Heer, Heer, God

barmhartig,genadig,lankmoedig,groot van goedertierenheid,trouw, vergever, rijk aan liefde,bewarend liefde tot in het 1000^e geslacht,dragend ongerechtigheid,ontrouw wegdragend, de schuldige niet houdend voor onschuldig. Onrecht, Niet ongestraft latend. Maar ook vergevend.

In die open ruimte krijgt Mozes beelden van wat God doet. God als werkwoord, ervaring. Maar dan moet er dus openheid zijn, space. Dan moet je wellicht eerst de weg gaan naar God 3.0. Loslaten om opnieuw te vinden.

Mensen richten zich tot God alsof ze een email of een sms je sturen:ze willen direct antwoord, een instantieverlichting. Maar communicatie met het goddelijke verloopt altijd traag, het vraagt om geduld, om meditatie, om in de wolken zitten.

Je moet dus daarvoor in een open, nieuwe ruimte staan. Een spelonk voor Mozes, de woestijn voor het volk, een berg voor Jezus.En voor ons deze ruimte, of thuis bij een altaar, of via internet, of in het bos. Een heilige ruimte. En daar in alle openheid je laten

verrassen. Geduld betrachtend, Weg uit vooringenomenheid, voorbij oordelen en vooroordelen, vrij van alles.

En luisteren... ophoren... je naar binnen keren.

De hand van God voor je ogen en hij trekt aan jou voorbij: ik ben een milde God, vol liefde en geduld, ontfermend, vergevend, trouw...

Ophoren, luisteren... ervaren..

IN HET MIDDEN

En daar in het midden van die lege ruimte is God in het midden. Mozes in gesprek met de Aanwezige. Jezus zegt eeuwen later ook zoiets.

Waar je in de ruimte staat, in openheid... Daar wil ik zijn.

Waar twee of drie bijeen zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.

Er is dus een midden, een leegte, een open space. Daar is geen dogma, geen instituut, geen wijsheden, geen systeem, daar is ruimte... een tussenveld. Het staat er vol mee in de Bijbel.

De psalmen: hij leidde mij uit in de ruimte. Of: waar de Geest is, daar is vrijheid".

God zelf kan Ruimte genoemd worden. Handelingen: In hem leven wij en bewegen wij ons.

Maar wat hebben we vaak andere beelden: God is in de beleving van velen verbonden met ruimtebeperking.

We doen het zelf. We vinden het lastig om dat tussenveld open te laten. Naar mate we elkaar langer kennen, God kennen, hebben patronen van verwachting en voorkeur de neiging de open ruimte tussen ons in te nemen, op te eisen.

Ontstaat er een beweging van open naar gesloten. Daar ontstaat fundamentalisme. Daar ontstaat het bangelijke instituut. Daar verdwijnt de beweging. Daar wordt geloven alleen maar kerk. Of godsdienst. Alles wordt dicht getimmerd. We weten er van. Elke godsdienst heeft een dergelijk kant. En met die stellingen, dogma's gaan we elkaar te lijf. Van kruistochten tot de Sjaria van vandaag.

En Zo gaat het ook tussen mensen. Waar twee of drie bijeen zijn ben ik in hun midden. Een goede context voor een relatie is dus ruimte, heilige ruimte. Maar we vervuilen die ruimten. Door bijvoorbeeld altijd je gelijk te willen halen, altijd het laatste woord te willen hebben. En we weten het: we gooien wat afval in die mooie heilige ruimte tussen twee mensen! Oordelen, beeldvorming. Ruzies.

Als we bereid zijn dat tussenveld open te laten komt de verrassing. Dat geldt dus voor relaties tussen mensen, en het gaat op voor onze relatie met God.

Ook die heilige ruimte kunnen we bevuilden, vol gooien met afval, verwijten, oordelen, vol stoppen met geweld, met haat, met moorden, oorlogen, die heilige ruimte komt zo verstopt te zitten dat mensen zich afvragen waar God toch te vinden is.

Nou, Die laat zich vinden in een open heilige ruimte..waar aandacht is, rust en waar geluisterd wordt. Waar alleen de wolk is, het mysterie, de stilte, het luisteren...

LUISTEREN

Ik lees in het NT gedeelte wel 4,5 keer het woord luisteren. Naar elkaar luisteren vormt een goede relatie, gemeente, Niet luisteren verhindert de verhoudingen, groei, de opbouw van een gemeente. Luisteren sticht gemeenschap. NT: Als twee mensen in de gemeente een verstoorde relatie hebben, dan moeten ze bij elkaar gaan zitten, niet met anderen erbij en luisteren, emoties inhouden. Lukt dat niet dan moet je gaan praten met een paar anderen erbij.

Anders vervuil je de relatie.

En zo is het dus ook tussen ons en God.

Kunnen wij naar elkaar, naar God die heilige ruimte zo open houden dat we verrast worden, dat we ophoren, dat God die ruimte zelf vol maakt met prachtwoorden zoals Mozes beleefde: trouw, vergeving, liefde, vrede, stilte... vul uw eigen woorden maar in die u ervaart. En Toen trok God zijn hand voor Mozes' ogen weg en zag Hij God op de achterkant...

Achteraf, zegt een joodse uitleg: na, een periode, een jaar, een leven, na vandaag..vanavond... als u nog wat mijmert over deze dag... ja, het was goed vandaag....het was God.